

Agder lagmannsrett

Justis- og beredskapsdepartementet
postmottak@jd.dep.no

Deres referanse
20/1391

Vår referanse
20-027 008 dbn

Dato
25.03.2020

Høring, midlertidig forskrift om forenklinger og tiltak innenfor justissektoren for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19

Jeg viser til Lovavdelingens notat 24.03.2020. Agder lagmannsrett ønsker å gi høringsuttalelse. Notatet har vært formidlet til dommerne her med anledning til å komme med innspill. Uttalelsen står for min regning, men jeg antar at det er alminnelig oppslutning om synspunktene.

Vi konsentrerer oss om de forslagene som har størst betydning for lagmannsrettens virksomhet.

Agder lagmannsrett ser det som en sterkt prioritert oppgave å legge til rette for at domstolene kan holde virksomheten i gang så langt smittesituasjonen gjør det mulig og forsvarlig. Jo flere saker som må utsettes, desto vanskeligere blir det å komme à jour igjen når situasjonen i samfunnet faller tilbake til det normale. Forslagene i utkastet til forskrift antas å gi et verdifullt bidrag i dette arbeidet. Vi kan derfor i hovedsak gi vår tilslutning til forslagene.

Fjernmøter

Agder lagmannsrett er enig i forslaget om en generell hjemmel for å holde fjernmøter også ved ankeforhandling både i sivile saker og i straffesaker, slik forslaget konkret har kommet til uttrykk i § 2. Vi slutter oss til forutsetningen i motivene til bestemmelsen i høringsnotatet side 13 om at nødvendighetsvilkåret ikke skal praktiseres strengt.

I straffesaker er ankeforhandling som fjernmøte mest aktuelt ved begrensede anker som behandles av tre fagdommere, og hvor det ofte er lite bevisførsel. Fjernmøte med syv medlemmer av retten, hvorav fem meddommere, vil i praksis være svært vanskelig å gjennomføre. Det er vanskelig å forestille seg annet enn at rettens medlemmer må være fysisk samlet i rettsalen. Så lenge strenge smitteverntiltak opprettholdes, vil det neppe være forsvarlig å gjennomføre slike rettsmøter. Det vil knapt la seg gjøre å holde en minsteavstand på to meter mellom hver av dommerne i retten og under domskonferanser mv. Mange meddommere må

antas å ha berettigede motforestillinger mot å delta under slike betingelser så lenge smittesituasjonen ikke er forbedret.

Det er svært uheldig om enkelte sterkt prioriterte straffesaker ikke lar seg avvikle innenfor et akseptabelt tidsrom. Fristen på åtte uker i straffeprosessloven § 275 annet ledd er lite realistisk. Det kan medføre at siktede må løslates fra varetekt. Det kan derfor være grunn til å overveie om antallet meddommere kan begrenses, i praksis til tre. Meddommerne bør kunne trekkes fra en del av lagsognet fra kommuner i rimelig reiseavstand til rettsstedet.

Vi antar at noen sivile ankesaker vil kunne avvikles som fjernmøter hvis det ikke er for mange som skal delta. Vi vil gjennomgå porteføljen av sivile saker for å finne aktuelle kandidater i samråd med prosessfullmektigene.

Vi er enige i alternativet i utkastet til § 2 tredje ledd om at beslutningen om fjernmøte eller fjernavhør ikke skal kunne ankes og heller ikke brukes som ankegrunn.

Skriftlig behandling

Utvidet adgang til skriftlig behandling av begrensede anker over dom vil være et viktig tiltak for saksavviklingen. Nå er det en sterkt begrensende faktor at skriftlig behandling avhenger av partenes samtykke etter straffeprosessloven § 333. Vi er enige i forslaget i utkastet § 4 første ledd om at skriftlig behandling skal kunne besluttes ved alle begrensede anker uansett ankegrunn såfremt partene er hørt og det er forenlig med hensynet til forsvarlig behandling.

Skriftlig behandling bør i henhold til utkastet § 4 annet ledd b) kunne foretas også i saker med strafferamme på fengsel i mer enn seks år. Etter vår erfaring er en betydelig andel av disse sakene godt egnet til å behandles skriftlig. Høyesteretts praksis og uttalelser i lovforarbeider gir nokså detaljerte anvisninger om normalt straffenivå for ulike lovbrudd. Mange straffutmålingsanker i disse alvorlige sakene er fristsaker fordi siktede er varetektsfengslet. Som nevnt ovenfor under omtalen av fjernmøter, kan man i en ubestemt tid fremover i praksis ikke regne med å kunne behandle meddomsrettssaker med syv medlemmer på en måte som er forsvarlig av hensyn til risikoen for smitte. Etter en avveining bør det kunne forsvares som et midlertidig tiltak å behandle også disse sakene skriftlig uten partenes samtykke når det er ubetenkelig.

Signatur og avsigelse av rettslige avgjørelser

For lagmannsretten er ett av de viktigste tiltakene for å kunne opprettholde en viss drift at det kommer på plass en praktisk løsning for avsigelse og undertegning av avgjørelsene.

Agder lagmannsrett behandler et stort antall skriftlige saker. Det gjelder ankeprøving (siling) av alle anker i straffesaker og anker over beslutninger og kjennelser i sivile saker og straffesaker. Dette er saker hvor saksdokumentene mottas i digital form, og som er godt egnet til full digital behandling av dommere som arbeider ved hjemmekontorer. Lagmannsretten har umiddelbart tilpasset sin virksomhet slik at et minimum av dommere og saksbehandlere er til stede på kontoret, mens de øvrige arbeider fra hjemmekontor. Det er imidlertid en stor utfordring i

praksis å få avsagt avgjørelsene på en formelt korrekt måte innenfor rammen av dagens regelverk, som krever underskrift av alle dommerne på samme eksemplar av domsslutningen.

De samme utfordringene har vi for øvrig når det skal avsies dom i saker som har vært behandlet muntlig. Agder lagmannsrett behandler de fleste av sine saker utenfor det faste kontorstedet i Skien, og dommernes reiseprogram gjør logistikken forbundet med å få innhentet underskrifter utfordrende. Det er et forsinkende element.

Paragraf 7 første ledd bokstav a forutsetter, etter det vi forstår, at det blir etablert en elektronisk signaturløsning som ikke foreligger nå. Agder lagmannsrett har i en årrekke etterspurt adgangen til å ta i bruk digital signatur og har vanskelig for å forstå hvorfor domstolene ikke har klart å få på plass en teknisk løsning for digital signatur som ellers er i alminnelig bruk i samfunnet. Om Korona-utbruddet medfører forgang i dette arbeidet, er det i det minste godt for noe.

Etter § 7 første ledd bokstav b er avgjørelsen avsagt skriftlig «når likelydende, undertegnede dokumenter fra alle dommerne er registrert i domstolenes saksbehandlingssystem». Det innebærer at avgjørelsestidspunktet avgjøres av når saksbehandler registrerer alle dommernes underskrevne dokument i saksbehandlingssystemet. Det er en bedre regel at tidspunktet for rettens leders underskrift (eller underskriften til den han utpeker) er avgjørende, ikke registreringen i saksbehandlingssystemet – som vil kunne være mer eller mindre tilfeldig. Denne løsningen stemmer også med straffeprosessloven § 43 første ledd fjerde punktum og tvisteloven § 19-4 annet ledd.

Vilkårene for å bruke alternativet i § 7 andre ledd er for strenge. Dette skal etter utkastet bare kunne brukes dersom det «av tekniske eller praktiske hensyn ikke lar seg gjøre å benytte midlertidig signaturløsning». Merknadene til bestemmelsen er imidlertid mindre strenge. I høringsnotatet side 16 brukes formuleringen «dersom det vanskelig lar seg gjøre for alle rettens medlemmer å underskrive ved midlertidig signaturløsning». Ordlyden i forskriften bør erstattes med ordlyden i merknaden hvis annet ledd skal beholdes som en unntaksregel. Vi ser det imidlertid slik at dette ikke bør være et unntak, men et likestilt alternativ. Domstolene bør etter en hensiktsmessighetsvurdering kunne velge mellom fremgangsmåten i første ledd bokstav b) og fremgangsmåten i annet ledd. Om tidspunktet for når avgjørelsen skal regnes for avsagt, viser vi til avsnittet ovenfor.

Med vennlig hilsen

Dag Bugge Nordén
førstelagmann